

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. V. An rescriptum vitietur, non factâ mentione impetrati priùs rescripti
super eadem re?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

spensatio, n. 16. Salas, de legibus D. 20. Sect. 5. & alij.

1465. Contrarium sentire videtur de Justis cit. l. 1. c. 4. à n. 87. quando tendunt ad unum finem v. g. obtinendam dispensationem matrimonialem, & sunt ejusdem rationis, & utrumque publicum est v. g. duplex consanguinitas, vel affinitas. Ratio ipsius est, quia plura impedimenta, ejusdem rationis, tendentia ad unum finem, uno alterum augente, fortius ligant, quam unum; & Papa difficilius dispensat cum habente plura impedimenta, quam unum. 2. quia plura impedimenta simul conficiunt quandam indecentiam, ac repugnantiam cum matrimonio contrahendo, majorem, quam singula.

1466. Verùm R. ad 1. ex eo, quòd Pontifex in aliquo casu *difficilius*, seu non æquè facile dispensaret, si notitiam haberet alicujus circumstantiæ, quæ tacetur, non argui nullitatem rescripti, si nihil eorum omisum sit, quæ necessariò exponenda sunt, ut constat ex dictis; & expressè tenet ipse de Justis cit. n. 10. & seq. Deinde plura impedimenta *diversæ rationis* esto tendant ad eundem finem, possunt *successivè* exponi non obstante, quòd fortius ligent in multiplici specie vinculi, ut fatetur de Justis cit. n. 93. cur ergo, si sint *ejusdem rationis*, & constituunt unum duntaxat specie impedimentum, cum sola distinctione in numero. Ad alterum R. repugnantiam, quam relatè ad matrimonium, habent plura impedimenta ejusdem rationis, quæ sunt juris tantum Ecclesiastici, non esse ex natura rei, seu naturalem; sed tantum legalem, nimirum ex dispositione juris, hæc autem major est, ubi concurrunt plura diversæ rationis, ac distinctæ speciei, quam distincta solo numero; & tamen illa possunt *successivè* proponi.

1467. Dices: sic exigi de stylo Curie, ut simul eadem supplicatione exponantur, esto sint ejusdem rationis, si tendant ad eundem finem ineundi matrimonij; sic de Justis cit. n. 89. in fin. R. *stylum Curie*, cum sit quid facti, egere probatione; & dato etiam, quòd probaretur, adhuc non inducere necessitatem alijs Judicibus, & Tribunalibus extra Curiam, illum servandi, aut sequendi, nisi hujusmodi stylus sit *scriptus, probatus, notorius, & speciali decisione, ac declaratione Pontificis confir-*

matus, prout in his ipsis terminis docet de Justis cit. l. 1. c. 4. à n. 344. & apud eum Cævallos *qq. comm. Contra. comm. q. 737. n. 2.* Ferretus, Gratianus, Boëtius, & alij, cum stylus maximè variabilis sit, ita ut ad mutationem Papæ, & Auditorum varietur; unde dictum stylum, modò *album*, modò *nigrum* appellant Parisius, Gomes, Cævallos, & alij ibidem citati; & ideo pro stylo accipi debere juris interpretationem docet Lothar. *de re benef. in Apparatu n. 74.* at stylum, pro casu præsentis allegatum, nullatenus probat de Justis, prout illum esse debere exigit hic Author; ergo per illum nihil probat.

§. V.

An rescriptum vitietur, non factâ mentione impetrati prius rescripti super eadem re?

IN tribus tantum casibus necessariam esse mentionem prioris dispensationis obtentæ, docet de Justis n. 105. 1. quando casus est à jure expressus. 2. quando ea mentio necessaria est, ut concedens non ignoret totum impedimentum, super quo dispensatio petitur. 3. quando in secunda dispensatione petitur major gratia super eo, in quo prius quis fuit dispensatus. *Exemplum primi est*, si Clericus dispensatus ab obligatione residendi quinquennium, cum jure interim percipiendi fructus, deinde super eadem re peteret novam gratiam. *Secundi*, quando dispensatus in voto, ut possit inire matrimoniū, soluto matrimonio peteret dispensationem iterum ineundi matrimonium. *Tertij*, quando illegitimus dispensatus ad beneficium, peteret dispensari in pluralitate beneficiorum; sic de Justis cit. n. 105.

Verùm hæc doctrina hujus Authoris ab alijs non admittitur sic *indefinitè*. Nam secunda dispensatio majoris gratiæ super eadem re, super qua quis ante dispensatus fuit, valida est, licet nulla mentio primæ facta sit, si allegata fuit nova, & sufficiens ad illam obtinendam causâ, si Pontifici mentione prima dispensationis factâ, ex illa motus nihilominus consensisset; ratio est ex n. 1466. ita Sanchez l. 8. *matr. D. 22. n. 12.* & complures alij. Secundò, qui impetravit dispensationem ineundi matrimonium

nium cum consanguinea, solutoque matrimonio petens dispensari ad eundem finem cum alia consanguinea, validè obtinet secundam dispensationem non facta mentione primæ, ut tenet ipse de Justis cit. n. 201. & apud eundem Sanchez l. 8. D. 22. n. 13. Bonacina de legibus D. 1. q. 2. p. 8. n. 6. Pontius, Layman, & alij, quorum ratio est, quia hæc dispensationes sunt super diversis matrimonijs.

1470. Tertio, dispensatus ad matrimonium cum consanguinea, si mutato consilio, & non contracto matrimonio cum illa, petit dispensari cum alia consanguinea, validè impetrat secundum rescriptum non facta mentione prioris gratiæ, ut docent prædicti Authores, ob eandem rationem, quia dictæ gratiæ forent super diversis matrimonijs; quod idem procedere vult Sanchez cit. D. 22. n. 5. Gratianus disceptat. forens. tom. 5. c. 827. n. 14. Fragosus p. 1. l. 3. D. 6. n. 79. & alij, in casu, si, constitutus in sacris, dispensatus ad matrimonium, post hoc peteret secundò dispensari ad ducendam consanguineam, vel affinem, facta mentione dispensationis primæ. Igitur in eo solùm casu reticentia dispensationis prius obtentæ super aliqua re, rescriptum secundæ dispensationis super eadem re, continentis majorem gratiam, quando id exigitur dispositione juris, vel stylo Curie, de quo num. 1443. aut legitima consuetudine, ut diximus n. jam cit. hinc, licet major gratia sit, ultra prius concessam in aliqua materia, rursus aliquid concedere super eadem, si & pro hoc causa per se sufficiens afferatur: ex hoc tamen non concluditur, reticentiã prioris gratiæ vitari secundum rescriptum ex defectu causæ finalis; sed solùm ex defectu non expressæ qualitatis, quæ juris dispositione fuisset exprimenda; at nullus extat juris textus indefinitè disponentis in illis tribus casibus (n. 1368. allegatis) exprimendam esse qualitatem obtenti prius rescripti; ergo.

1471. Inter alia porro signa colligendi, quòd aliqua qualitas de jure exprimenda sit in supplicatione, illud etiam ponitur, si jura specialiter prohibeant, ne tali casu, vel circumstantiã occurrente dispensatio concedatur. Nam ejusmodi casu, & tali circumstantiã concurrente, ubi dispensatio petenda est, ea circumstantia in supplicatio-

ne exprimenda erit de necessitate, seu jure sic exigente. Hinc, quoniam in Concilio Trid. sess. 24. c. 5. de reform. matrim. specialiter prohibetur, ne dispensetur cum illis, qui scienter, & clandestinè matrimonium contraxerunt intra gradum prohibitum, & consummare præsumserunt, volentes dispensari ad validandum tale matrimonium, de necessitate, seu jure sic exigente (Tridentinum enim facit jus commune, teste Sanchez l. 8. matr. D. 2. n. 12.) facere debent mentionè illius circumstantiæ matrimonij sic contracti, & consummati. Licet enim Pontifex non obstante tali prohibitione Concilij, posset absolutè dispensare (cùm sit supra Concilium) non tamen unquam vult, nisi exprimat, agere contra illam dispositionè Conciliarè, cui potius intendit se conformare, ut notavimus alibi. Idem dicendum est, si prædicti oratores contraxissent matrimonium factò, & consummassent eã intentione, ac sine, ut sic facilius obtineant dispensationis gratiam. Nam & hac circumstantia concurrente prohibetur cum illis dispensari, ut notavimus l. 4. decretal. quest. ult. ita Sanchez cit. l. 3. D. 45. n. 3. & l. 8. D. 21. n. 15. Salas de legibus D. 20. sect. 15. n. 116. & alij. Plura porro exempla eorum, quæ juris dispositione (consequenter de necessitate) exprimenda sunt, dedimus in præcedentibus.

1472. Cæterum plures sunt casus expressi in jure, ubi rescriptum secundum vitatur non facta mentione rescripti prius obtenti. Nã 1. si rescriptum justitiæ fuit impetratũ mutuo partium consensu, non valet secundum super eadem re impetratum per unũ ex illis, non facta mentione prioris, c. Cæterum 3. h. t. & quidem secundum omnes clausulas mutabiles in illo contentas; sic Menochius de arbitrar. casu 202. à n. 69. Secundò, si post rescriptum commissionis ad lites ab uno impetratum, alter litigantium impetret aliud super eadem causa, non facta mentione prioris, attenditur primum, non secundum, per c. Cæterum, 3. h. t. Unde in tali casu posterius non derogat priori; sic Menochius cit. à n. 64. quod verum est, re etiam adhuc integra, seu licet lis per primum rescriptum non sit inchoata; aliàs non diceretur attendendum præ secundo; & verius est, hic per primum intelligi, quod primum est impetratio-

zione, non præsentatione, ut pluribus ex ipso textu colligitur, de quo Barbofa *in cit. c. Cæterum*, n. 3.

1473. Not. tamen, si quis secundum rescriptum justitiæ contra se productum in judicio, elidere vellet, exceptione omiſſæ mentionis de rescripto prius impetrato à se super eadem causa, non admitti exceptionem, si is, contra quem excipitur, ostendat, impetratorem primi rescripti, dolò, vel negligentia illo prius usum non esse, per c. *Si autem*, 9. h. t. intellige *intra spatium unius anni*, ut habet rubrica c. *Plerumque*, 23. eod. licet hic terminus non exprimat in nigro, seu in textu, ut ait Barbofa *in cit. c. 9. n. 2.* sed non bene, ut patet ex textu. Sed, esto non esset, ut putat; præsumitur tamen, quando intra hoc tempus uti potuit, & usus non est. Et hoc speciali dispositione juris; non autem ex eo, quòd secundum rescriptum convalescat tractu temporis. Plura super his videri possunt *lib. 4. decret. p. 2. quæstionis ultime.*

ARTICULUS VI.

De interpretatione rescripti.

1474. **C**ommunis tenet, omnia rescripta esse stricti juris, ut monumum superius n. 1381. quod accipe secundum ibidem dicta; consequenter sic interpretanda, ut jus commune quàm minimè lædatur, intellige de contrarijs juri communi. Hinc omnes rescriptorum clausulæ revocari solent ad terminos juris communis; Zypæus *l. 1. respons. 3. n. 8.* Princeps enim, nisi disertis verbis exprimat, nunquam censetur aliquid statuere contra jus commune, minùs derogare alterius juri quæsito. Cùm tamen in hoc inter rescripta *justitiæ*, & *gratiæ* non sit eadem interpretationis ratio per omnia tenenda (constant enim diversis etiam clausulis, & sine) de utroque breviter dicendum venit.

§. I.

De interpretatione rescripti justitiæ.

1475. **P**rima regula traditur, quòd rescripta justitiæ interpretanda sint secundum jus commune, ne illi derogent, etiam si

(ut hoc servetur) necessarium foret à verborum proprietate recedere, vel clausulam adjectam transponere, habetur in c. *Causam, de rescript.* Nam rescripta *justitiæ* emanare solent secundum jus commune; adeoque non debent aliquid continere contra ipsum (aliàs non differrent à privilegijs, vel dispensationibus) nisi id exprimat rescribens; sic glossa *in cit. c. in notandis.*

1476. Altera est, in his faciendam interpretationem strictam, cùm derogent jurisdictioni ordinariorum Judicum, & lites sint restringendæ. Not. tamen, quòd *personæ*, contra quas impetratum est rescriptum, uti & *res*, *solum generaliter expressæ*, à Judice delegato in citatione specificè exprimendæ sint; Pirhing, *de rescriptis*, n. 18. Nam expressum specialiter plus roboris habet, quàm quòd generaliter; Barbofa in c. *Si adversus, de hæreticis*, n. 2.

1477. Ex quo sequitur, rescriptum justitiæ adversus certam personam, vel causam, cum generali clausula: *Super his, & quibusdam alijs*, non debere extendi ad majores, vel graviores, sed tantum *similes*, vel *minores*, nisi aliud colligatur ex intentione, & mente disponentis, ut notavimus de *interpret. leg. Supr.* Nam clausula generalis, seu indefinita subsequens ordinariè restringitur ad similia. Hinc dictio: *alius*, vel *alia*, est implicative *similium*; non autem *majorum*; ita Layman c. *Sedes, de rescript.* Sequitur. 2. Colonum, casibus fortuitis renuntiantem, quibusdam in specie expressis, cum adjecta clausula: *& cæteris casibus fortuitis*, non intelligi de *insolitis*, vel *majoribus his, qui expressi sunt*, arg. c. *Sedes, cit. & Clem. 2. de procurat.*

1478. Sequitur. 3. dispensationem cum Titio factam, ut *quæcunque beneficia simplicia*, quæ sunt intra utramque v. g. Styriam, Salisburgo subjectam, consequi possit; & postquam ad 25. annum pervenerit, etiam *duo curata*, vel aliàs *incompatibilia*, ubivis locorum existentia; quoad hanc generalem, restringendam esse ad *existentia intra utramq. Styriam Salisburgo subjectam*; sic Everard. *in locis argumentorum*, loc. 5. Sequitur 4. quòd Episcopus dicens: *dono tibi prædium, & omnia jura inibi, mihi competentia*, non intelligendus sit etiam sub ea generali clausula, donare, *nisi jura temporalia*; adeoque non jus